

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

75. Secta Idolol. Literatis oppos. Simia Christ. rituum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

nequaquam probari philosophabantur. Hæc ab Theologis præstanti scientia, & peritia rerum Sinensium diu multumque disputata euicere id tandem, ne possit Athiæ macula Literatorum appingi sectæ, tamen in ea non desissent, qui priuatim apud se illud insanirent *non est Deus*, & ex ingenio pecudum sentirent animam cum corpore pariter interire; vnde illud eorum delirium, potiones ambrosias totis patrimoniis emendi ad perpetuandam in corpore hanc vitam, cui nullam fore credunt superstitem. Neque tamen ij secum pugnant, dum nihilominus functorum animas velut præditas sentiu; iis quos narrauimus honoribus prosequuntur; Duobus enim maximè nititur Literatorum secta, primum est regni totius communis; alterum priuata Literati cuiusque felicitas, virtute ac moribus paranda. Iam illi functorum parentum aut aliorum meritis impensi honores, vt viuos extimulent ad similia promerenda, & exemplo sint iunioribus ad eandem erga promeritos venerationem, adhibent largiter, & religiosè verum intra civilem rituum ordinem, nec ad solatium mortuorum, sed in viuentium documentum. Et verò iis etiam qui negant animum immortalem, non minus magnificè, diligenterque quàm aliis parentant, ne odio publico tanquam impij pateant, & factò suo filiis præeant, in negligenda maiorum reuerentiâ, & amore. At præ cæteris cordati cum ferre non possent, hominem iuxta, & pecudem pari æuo absumi, & aliunde existimarent immortalitatem, esse præmium meriti, non donum naturæ, aliam inire philosophandi viam: virtutem nimirum diuinitatis esse participem; quicquid animo inest corruptioni obnoxium tolli posse virtutis efficacitate; proinde etiam quicquid mortale est, purgari ad purum & attenuari tantoperè animum, vt concretionis impedimentum non sentiat, cui iam sit magis socius quàm corporatus; seiunctum ergo à corpore Deo iungi, & tanquam insitum arbori surculum, eius viuere immortalitate. Contra vitio crassescere animum, & coagmentatum corpori sic ei coalescere, vt eius vita viuat, eius corruptione corrumpatur, & pereat. Dignum potius laude quàm venia commentum; quod turba in tanta quadrupedum philosophantiam, saperent aliquid non humanum modo, sed superius humano: breuiter Literatorum schola, virtute sua se beans, & sustinens meta est antiquorum Stoa, præter virtutem seipsa contentam nullum ex virtute præmium expectans. Sed virginitatem quasi publico damnosam ab ea virtute exterminat; damnat Celibatam, Polygamos laudat, & proles numerosas; præceptum verò caritatis verbatim propemodum ex secunda tabula videtur exscripsisse, idque miris encomiis attollit; refert quin etiam Matthæus Riccius inter Literatos suo tempore vulgatum, ex Deo, natura, & mundo, corpus vnum constitui; eius corporis nos esse membra, proin communibus omnium commodis, rationibus, & amicitia, oportere ab singulis consuli.

Secundam sectam superstitionum effata stabiliunt priori planè con-

75.
Secta idolol

Literatis op-
 pos. Simia
 Christ. rit-
 uum.

traria; Fechiaio dicitur, simulachris honores exhibet, iisque monstro-
 sa specie, Amida potissimum, & Xicha, tanquam diuinitatis pæci-
 piæ; publici negligens priuatis solum studet; animam docet immor-
 talem, pœnas, & præmia post hanc vitam agnoscit; virginitatem lau-
 dat; matrimonia, saltem tacitè improbat, quamquam nihil vsquam
 ea hominum fœce flagitiosius, & inquinatius, porro hæc lues, cui etiam
 nomen Oscianorum tribuitur, ego Bonziorum, vt solet nomino, ortu
 extranea, adscitu indigena, euocata est per legatos ex Indostano, Gan-
 gem inter & Indum medio ab Imperatore in somnis admonito; quonam
 vero? & quando? Historici litigant. Inuictam in Sinas annis alij scri-
 bunt ante Christum ducentis; alij post Christi aduentum sexaginta
 quinque; quorum sententiam validè asserunt, quæ secta pestilens de sa-
 cris Ecclesiæ documentis & ritibus videtur vsurpasse. Deum enim in
 tribus personis vnum, etsi nesciat explicare, tamen colit, simulachro
 illum tricipiti effingit; matronam præterea Dei matrem quam cum te-
 nero in vlnis puero exprimit. Felicitatem, & inferos; gaudia & pœ-
 nas, meritis & sceleribus assignat, virginitatem, ieiunia corporis af-
 flictationes, spontè susceptam paupertatem, contemptum fluxorum
 bonorum, & solitarios secessus deprædicat; ad hæc cœnobia, & alter-
 nos cantus, & recitationes nescio quas precatoriis nostris coronis si-
 miles; quin & sacrificalem habitum & indulgentiam pœnarum, quam
 impetrant mortuis, & similia antiquis & veris Ecclesiæ ritibus, sed
 enormibus fabulis tam impiè deformata, vix vt vllam suæ originis no-
 tam retineant. Quare nec vlla fidei sacrosanctæ secta nocentior, quod
 & veris quæ docet dum creditur, falsis etiam quæ miscet faciliè cre-
 datur; ac dum falsa quæ ingerit exploduntur, vera simul cum iis res-
 piciuntur: & inferos quidem vt aiebant, atrocisque in illis reorum cru-
 ciatus fatentur, minantur, suis etiam in templis depictos proponunt,
 omni crudelitatis variæ, & suppliciorum apparatu; at enim scelerosi,
 ventris negotium in hoc agunt, dum sibi veniæ potestatem amplissi-
 mam vendicant, quâ possint inde reos educere, & æternitatem pœna-
 rum iis condonare. Paradisum diis seorsim singulis assignant suum,
 quo suos beent; in fundo maris; in verticibus montium, inter sylua-
 rum densissima; in aperto vagoque aëre; in mundo ex iis aliquo, quos
 interminata vastitate vniuersi contineri aiunt innumerabiles: opinor ex
 Democriti somniis; vti & transitum animorum in alia corpora, ex de-
 liramentis Pythagoræ: certè mul. erem. P. Gaspar Ferreira ad Christum
 traduxit, spe huius fabulæ sic à Bonziis dementatam (quos erat solita,
 stipe larga ditare) vt se in vitum renascendo putaret euasuram, & qui-
 dem in Literarum Ordine illustrem, quare iam inde Mandarinum in-
 duta, Doctorum assumptis insignibus, quasi iam tum admota regendis
 Prouinciis rugebat, & sortem promissam, præsentis cultu, & gaudiis
 tanquam certam libabat; quem verò frigidius afficit cura huius lucis de-
 nuo repetendæ, huic Bonzj alios sub terris fabricant, deponunt, & lau-
 dant

dant Elifios voluptatum omnium, opum, & gloriae profusione fortunatos, & supra quam fingi valeat felices: at quos vitae per scelera tractata dura fors in hanc reuomit lucem, admissorum poenas lusturos, tranfmittunt illos in corpora bestiarum iis consentanea vitis quibus obnoxij fuerant. In his ergo illi qui sanctimoniam religiosius profitentur, tantum abest vt vermes quibus dirè, ac foede arroduntur excutiant, aut necent, ne fortè in patrem incidant, modico illo filij sanguine victitantem; vt aues etiam, pisces, & alias, praesertim nimias animantes emant, quas statim remittant liberas; in quo se putant satisfacere naturae de prole quam professione continentiae illi negant, cum transformatos, in bestias homines tam multos seruent. Haec Oscianorum Bonziorum secta, origo, disciplina, tantis est initio regni plausibus excepta, vt sola extrulis aliis illud occupatura videretur, aded illa quam spondebat animorum aeterna felicitas, Sinarum genium plus satis implebat, qui nihil aequè delirant quam vt in portione aliqua immortalitatem hauriant, corporis, vel decrepitam senectutem, in vires, & florem iuuentutis reuocent. Verum enim verò, Sinarum primos Reges sectam illam amplexos, cum tantus promissionum hiatus adeo fefellisset, vt medio etiam in cursu, miserè fortunis, vitaeque exciderent, coepit hominum detestationi, maxime verò nobilium patere; & gramen virulentum Imperatores aliquot, sed frustra, nisi sunt modis omnibus extirpare; suas deinceps habuit & fauoris, & odiorum vires; at eam nihil ita instituit, vt libri ab eius sequacibus infinito numero editi; deliramentis, esto, referri omnibus quaecumque possunt in stultorum cerebro feruere, sed iis verborum ac styli tantis pellaces illecebris, non modò vt auidè, verum etiam cum admiratione perlegantur, insinuantque ingeniis leuibus, sectae illius tam perplexos errores vix vt vnquam ex iis sese expediant. Accessit Reginarum superstitiosum cacohetes, mortuorum suorum leuandis manibus supra modum addictum, & in saturandis Bonziorum gulis idcirco profusum, quod venali se iactent pecuniarum venia, posse illos ex imis inferis liberare: ob hoc illae credulitate foemineae Bonzios opibus ditant innumeris, quibus caenobia, & templa construunt pulchritudine, pretio, maiestate ad stuporem augusta, mihi quidem olim narrabat Sinensis se quoddam illorum cum esset ingressus aegre deinde exitum reperisse; adeo multis, & vastis ambagibus, corpus tamen aedificij perfectum absoluebant, sed quanto pars quaelibet sanctiori fuerat dicata simulachro tanto interius, à vulgi oculis in penetrabilia recedebat. Vidit Pechini templa duo P. Andreas Palmerius; alterum sacellis duobus & septuaginta, tam capacibus fultum vt nulli eorum cederent quibus Romanae cinguntur basilicae, instructu vero pretiosissimo splendidis, & idolorum omnis generis populo confertis. Illic spiritus colebantur criminum vindices; hic benefici donorum largitores; inde propitij misericordis pauperum; alia ex parte iustis querelis afflictorum, & suis cuiusque officiis, idolorum vultus respondebat,

76.
Tépla idol.
immensa &
magnif.